

Datum: 21-10-2022

Opvang van niet-begeleide minderjarigen gaat van kwaad naar erger

Sinds vorige week is er in België niet langer een opvangplaats voor alle minderjarigen die hier zonder hun ouders aankomen. Voor alle duidelijkheid: daar hebben ze gewoon recht op, net als iedereen die asiel aanvraagt.

Al bijna een jaar sturen we signalen uit over het gebrek aan opvang voor die niet-begeleide minderjarigen. We blijven ook protesteren tegen de extra kwetsbaarheidscriteria en de willekeurige selectie van die kinderen en jongeren.

De overheid maakt zelfs een onderscheid tussen jongeren met en zonder twijfel over hun leeftijd. Wie overduidelijk nog geen 18 is, kan in het beste geval terecht bij Fedasil. Maar als er twijfel is over hun leeftijd, worden de jongeren doorverwezen naar humanitaire organisaties die dag en nacht bijspringen om ze op te vangen. Die organisaties worden zo overstelpt dat ze sinds maandag alleen nog kartonnen tenten, een slaapzak of een deken uitdelen om te voorkomen dat een deel van die jongeren 's nachts op straat moet slapen. Gisteren en vandaag kwam de politie die kartonnen tentjes ook nog eens afbreken, 'omdat minderjarigen niet op straat hoeven te slapen'. Zomaar zonder menswaardig alternatief. Terwijl uitgerekend die groep het risico loopt slachtoffer te worden van uitbuiting en misbruik.

Fors geschonden kinderrechten

Elke dag en nacht schendt België in deze opvangcrisis de rechten van die kinderen. Wat met het belang van het kind dat op de eerste plaats moet komen bij elke beslissing of maatregel die het kind aangaan? Wat met de plicht om een veilige omgeving te creëren waarin kinderen zich goed kunnen ontwikkelen? Wat met het recht op passende bescherming en humanitaire bijstand aan kinderen die een vluchtelingenstatuut willen? Of met de verplichting om kinderen te beschermen tegen elke vorm van exploitatie en seksueel misbruik?

Die kinderen en jongeren moeten we in de eerste plaats behandelen als minderjarigen, met respect voor hun fundamentele rechten en in overeenstemming met het kinderrechtenverdrag van de Verenigde Naties. Zij hebben recht op onmisbare basisvoorzieningen, zoals opvang, veiligheid en begeleiding.

Lat moet hoger

Het minste dat niet-begeleide minderjarigen nodig hebben, is een geschikte en veilige opvangplaats waar ze begeleid worden door geschikte medewerkers. Alle kinderen op de vlucht moeten gebruik kunnen maken van de beschermingsmaatregelen waarin de internationale rechtsinstrumenten voorzien, en hun rechten ten volle kunnen uitoefenen.

Momenteel halen we die zelfs die minimumomkadering niet. En de omstandigheden voor de opvang en ondersteuning van die minderjarigen blijven dag na dag verslechteren. Op het terrein merken we dat ook het middenveld niet langer kan bijspringen om die jongeren te informeren, ze wegwijs maken in wat van hen verwacht wordt en te begeleiden om een noodoplossing te vinden. Al blijven de vrijwilligers doen wat ze kunnen.

Dringend actie nodig

De opvangcrisis gaat niet alleen over plaatsgebrek. Er is ook te weinig initiatief bij de lokale overheden, er zijn te weinig medewerkers bij Fedasil en de Dienst Voogdij, te weinig voogden, en er is te veel achterstand in de behandeling van de aanvragen voor internationale bescherming.

Zolang niet zeker is of jongeren nog geen 18 jaar zijn, moeten ze het voordeel van de twijfel krijgen en beschouwd worden als minderjarigen. We vragen de overheid om voor minderjarigen zeker geen extra kwetsbaarheidscriteria in het leven te roepen. Regering, gemeenschap, stad of gemeente, daar hebben minderjarigen in nood geen boodschap aan. Nu is er vooral actie nodig. Dringend. Minderjarigen hebben recht op opvang. Trauma's bovenop trauma's zijn onaanvaardbaar. Hoeveel meer traumatische ervaringen moet een minderjarige op de vlucht nog dragen?

Caroline Vrijens, Vlaams kinderrechtencommissaris
Bernard De Vos, Délégué général aux droits de l'enfant